

FORHOLDSORD (præpositioner)

- 401** Forholdsord er ubøjelige ord, der styrer en eller flere af følgende kasus: akkusativ, dativ og genitiv. **Det, der er styret af et forholdsord, kaldes styrelsen** og står næsten altid efter forholdsordet. Styrelsen er normalt et navneord eller et stedord (*zu dem Fest, bei ihm*). I modsætning til dansk kan **forholdsord på tysk normalt ikke styre en navneform eller en bisætning** (se § 412–413).

Forholdsord med akkusativ

- 402** Følgende forholdsord styrer akkusativ:

durch	gegen	um
für	ohne	

- durch** '(i)gennem', 'ved' (om midlet):
Ich gehe jeden Morgen durch den Park. Jeg går gennem parken hver morgen.
Durch seine Studien in den USA hat er sich für diese Stellung qualifiziert. Ved (Gennem) sine studier i USA har han kvalificeret sig til denne stilling.
 - für** 'for', 'til' (bestemt for):
Dieses Mittel ist gut für den Hals. Dette middel er godt for halsen.
Hier ist ein Brief für dich. Her er et brev til dig.
 - gegen** '(i)mod', 'henimod':
Er fuhr gegen einen Baum. Han kørte mod et træ.
Ich bin gegen diesen Vorschlag. Jeg er imod dette forslag.
Wir kommen gegen sieben Uhr/ gegen Abend. Vi kommer henimod klokken syv/ henimod aften.
 - ohne** 'uden':
Er kam ohne seine Frau. Han kom uden sin kone.
Das kann ich ohne deine Hilfe nicht machen. Det kan jeg ikke gøre uden din hjælp.
 - um** 'omkring', 'om':
Die Möwen kreisen um das Schiff. Mågerne kredser omkring skibet.
Er bat um ein Glas Wasser. Han bad om et glas vand.
- NB:** Undertiden betegner *um* en forskel (»forskellens *um*«):
Die Preise sind um 10% gestiegen. Priserne er steget 10%.

Forholdsord med dativ

- 403** Følgende forholdsord styrer dativ:

aus	gegenüber	seit
außer	mit	von
bei	nach	zu

- aus** 'ud af', 'op af', 'fra', 'af':
Ich gehe um sieben Uhr aus dem Haus. Jeg går ud af huset/hjemmefra klokken syv.
Er nahm die Fahrkarte aus der Tasche. Han tog billetten op af lommen.
Diese Apfelsinen kommen aus Italien. Disse appelsiner kommer fra Italien.
Aus welchem Material ist der Ring? Hvilket materiale er ringen af?
- außer** 'ud over', 'foruden':
Niemand außer dir versteht so was. Ud over dig er der ingen, der forstår sådan noget.
- bei** 'hos', 'ved':
Ich war heute beim Arzt. Jeg var hos lægen i dag.
Bei der Gelegenheit habe ich ihn gesehen. Jeg så ham ved den lejlighed.
- gegenüber** 'over for' kan enten stå foran eller efter styrelsen:
Die Kirche liegt der Schule gegenüber/gegenüber der Schule. Kirken ligger over for skolen.
NB: Hvis styrelsen er et stedord, står *gegenüber* altid efter styrelsen:
Mir gegenüber ist er immer freundlich. Over for mig er han altid venlig.
- mit** 'med':
Er fährt immer mit dem Zug. Han kører altid med toget.
- nach** 'efter', 'til', 'ifølge':
Wir sehen uns nach der Vorstellung. Vi ses efter forestillingen.
Diesen Sommer fährt er nach Österreich. Til sommer rejser han til Østrig.
NB: I betydningen 'ifølge', 'i overensstemmelse med' kan **nach** stå enten foran eller efter styrelsen:
Nach meiner Meinung/Meiner Meinung nach ist das Haus zu groß. Efter min mening er huset for stort.
nach står foran styrelsen, når der til denne er knyttet en genitiv:
Nach der Meinung meines Bruders ... Nach der Meinung Roberts .../Nach Roberts Meinung ...

7. **seit** 'siden', 'fra', 'i':

*Seit dem Tag kam er nicht mehr.
Ich wohne seit einem Jahr hier.*

Siden/Fra den dag kom han ikke mere.
Jeg har boet her i et år (ang. brug af tid, se § 43).

NB: **seit** kan også være et sætningsbindeord (dvs. det kan binde sætninger sammen). Som bindeord påvirker det ikke de følgende ords kasus:

Seit er nach Amerika gereist ist, hören wir nichts von ihm.

Siden han er rejst til Amerika, hører vi intet fra ham.

8. **von** 'fra', 'af', 'om':

*Dieses Geschenk ist von der Firma.
Die Kinder haben von dem Kuchen gegessen.
Dieser Roman ist von Heinrich Böll.
Der Roman handelt von einer Ehe.*

Denne gave er fra firmaet.
Børnene har spist af kagen.
Denne roman er af Heinrich Böll.
Romanen handler om et ægteskab.

9. **zu** 'til':

Ich komme heute zu dir.

Jeg kommer hen til dig i dag.

Forholdsord med genitiv

404 Følgende forholdsord styrer genitiv:

statt/anstatt	während	wegen
---------------	---------	-------

1. **statt** (sjældnere *anstatt*) 'i stedet for':

Statt des großen Wagens hat er einen kleinen gekauft.

I stedet for den store vogn har han købt en lille.

2. **während** 'under', 'i (løbet af)':

Während seines langen Vortrags langweilte ich mich sehr.

Under hans lange foredrag kedede jeg mig meget.

Während der Vorstellung entstand Unruhe im Theater.

Under forestillingen opstod der uro i teatret.

NB: **während** kan også være et sætningsbindeord (dvs. det kan binde sætninger sammen). Som bindeord påvirker det ikke de følgende ords kasus:

Während die Vorstellung im Gange war, entstand Unruhe im Theater.

Mens forestillingen var i gang, opstod der uro i teatret.

3. **wegen** 'på grund af', 'for ... skyld':

Wegen des Lärms konnte er nicht schlafen.

Han kunne ikke sove på grund af larmen.

I talesproget styrer *wegen* oftest dativ: *wegen dem Lärm ...*

NB: for min/din/hans ... skyld: *meinetwegen/deinetwegen/seinetwegen ...*

Forholdsord med akkusativ og dativ

405 Følgende forholdsord styrer akkusativ og dativ:

an	in	unter
auf	neben	vor
hinter	über	zwischen

Brugen af disse forholdsord kan deles op i 2 hovedområder:

1. **en rumlig betydning** (herunder hører også de tilfælde, hvor der kun i billedlig forstand er tale om noget rumligt, se § 408).
2. **en overført betydning.**

Rumlig betydning

406 I rumlig betydning gælder følgende regler for brugen af akkusativ eller dativ:

1. Disse forholdsord **styrer akkusativ**, når udsagnsordet angiver **en bevægelse mod et mål/en retning mod et mål**, og det ord, der er styret af forholdsordet, angiver målet for denne bevægelse.
På dansk står der ofte (eller der kan indsættes) et af de korte biord: **ind, ud, op, ned, hen, om**.
2. Disse forholdsord **styrer dativ**, når der udtrykkes **en forbliven inden for et område**. Der kan være tale om en tilstand eller om en bevægelse, men altså inden for området.
På dansk står der ofte (eller der kan indsættes) et af de lange biord: **inde, ude, oppe, nede, henne, omme**.

Akkusativ

Der Hund kriecht unter den Tisch.
Hunden kryber ind under bordet.

Wir gehen auf die Straße hinaus.
Vi går ud på gaden.

Ich kletterte über den Zaun.
Jeg klatrede (op) over hegnet.

Er warf den Stein ins Wasser.
Han kastede stenen (ned/ud) i vandet.

Sie lief hinter das Haus.
Hun løb om bag huset.

Er ging in sein Zimmer.
Han gik ind i sit værelse.

Dativ

Der Hund schläft unter dem Tisch.
Hunden sover inde under bordet.

Er ging auf der Straße hin und her.
Han gik frem og tilbage (ude) på gaden.

Der Ballon schwebte über dem Haus.
Ballonen svævede oppe over huset.

Er blieb lange im Wasser.
Han blev længe (nede/ude) i vandet.

Der Garten lag hinter dem Haus.
Haven lå omme bag huset.

In dem Zimmer war es kalt.
Inde i værelset var der koldt.

STEDORD (pronomener)

Personlige stedord (personlige pronomener)

201

	1. person ental				1. person flertal			
Nom.	ich	jeg				wir	vi	
Akk.	mich	} mig				uns	} os	
Dat.	mir					uns		
	2. person ental				2. person flertal			
Nom.	du	du				ihr	I	
Akk.	dich	} dig				euch	} jer	
Dat.	dir					euch		
	3. person ental				3. person flertal			
	Hankøn		Hunkøn		Intetkøn			
Nom.	er	han, den, det	sie	hun, den, det	es	} den, det	sie/Sie	de/De
Akk.	ihn	} ham, den, det	sie	} hende, den, det	es		sie/Sie	} dem/ Dem
Dat.	ihm		ihr		ihm		ihnen/ Ihnen	

Genitivformerne er ikke medtaget, da de kun bruges sjældent.

er bruges om alle navneord, der er hankøn,
sie bruges om alle navneord, der er hunkøn,
es bruges om alle navneord, der er intetkøn:

der Mann: **Er** (han) steht da. die Frau: **Sie** (hun) steht da.
der Hund: **Er** (den) sitzt da. die Katze: **Sie** (den) sitzt da.
der Tisch: **Er** (det) steht da. die Uhr: **Sie** (det) hängt da.
das Kind: **Es** (det) steht da.
das Kätzchen: **Es** (den) liegt da.
das Heft: **Es** (det) liegt da.

202 1. Ved udsagnsordet **sein** kan **es** vise hen til et eller flere navneord, uanset deres køn og tal (dansk: 'det er'):

Siehst du den Mann da? **Es** ist ein berühmter Schauspieler.
Da sitzt eine alte Dame. **Es** ist meine Tante.
Da sitzen ein Junge und ein Mädchen. **Es** sind meine Kameraden (se §503).

2. **es** kan, som dansk 'det', også vise hen til en hel sætning:
Er ist gestern gekommen. Ja, ich habe **es** schon gehört.

203 Det personlige stedord i intetkøn, **es**, bruges ikke efter forholdsord.
I stedet bruges omskrivning med **da(r)**:

Du hast ein schönes Haus. Was hast du **dafür** bezahlt?

Det er et dejligt hus, du har. Hvad har du givet **for det**?

Das Taxi ist jetzt gekommen. Ich habe auch lange **darauf** gewartet.

Taxaen er kommet nu. Jeg har også ventet længe **på den** (også: på det).

204 I følgende udtryk bruger dansk og tysk forskellig konstruktion:

Dansk ubetonet 'det':

Det er **mig**. Ich bin es.
Det er **dig**. Du bist es.
Det er **ham**. Er ist es.
Det er **hende**. Sie ist es.

Det er **os**. Wir sind es.
Det er **jer**. Ihr seid es.
Det er **Dem/dem**. Sie/sie sind es.

205 Som **foreløbigt grundled** bruges på tysk **es**, svarende til det danske 'der'. Dette **es** kan kun stå i spidsen af sætningen og har altid det personbøjede udsagnsord lige efter sig. Hvis et andet led står først i sætningen, falder **es** væk:

Es liegt ein Tonband auf dem Tisch.
Auf dem Tisch liegt ein Tonband.
Weißt du, daß ein Tonband auf dem Tisch liegt?

Der ligger et bånd på bordet.
På bordet ligger **der** et bånd.
Ved du, at **der** ligger et bånd på bordet?

Bemærk:

Udsagnsordet retter sig efter det egentlige grundled:

Es liegen einige Tonbänder auf dem Tisch.

Der ligger nogle bånd på bordet (se §502).

'der er'

206 1. I udtrykket **es gibt** 'der er'/'der findes' er **es** det egentlige grundled (ikke det foreløbige) og kan derfor aldrig falde bort. **es gibt** er et upersonligt udtryk (det er altid 3. person ental), og det forbindes med akkusativobjekt:

Es gibt keinen kürzeren Weg dahin.
Damals **gab es** keinen anderen Ausweg.
Früher **hat es** in dieser Stadt viele Kinos gegeben.

Der er ingen kortere vej derhen.
Dengang **var der** ingen anden udvej.
Tidligere **var der** mange biografer her i byen.

2. 'der er' gengives på tysk undertiden med **es ist/es sind** (= 'der befinder sig', 'der opholder sig'). Sætningen indeholder da i reglen en stedsangivelse, evt. i form af stedsbiordet **da**:

Es sind viele Kinder auf dem Spielplatz.
Ich war schon im Klassenzimmer, aber **es war** niemand da.

Der er mange børn på legepladsen.
Jeg har allerede været i klasseværelset, men **dér var der** ingen.

8 Forholdsord (præpositioner) med akkusativ

Grundbog 402 – GTG 314

★ Øvelse 1

Indsæt bestemt kendeord:

Wir gehen durch ... Wald (m). – Sie reisten immer ohne ... Kinder (pl). – Ursula ist gegen ... Vorschlag (m). – Der Vater hat einen Ball für ... Sohn (m) und einige Buntstifte für ... Tochter (f) gekauft. – Um ... Schloß (n) liegt ein schöner Park, und um ... Park (m) ist ein hoher Zaun. Gestern ist ein Promillesünder durch ... Zaun (m) und gegen ... Hausmauer (f) gefahren.

Buntstift m –e farveblyant
Zaun m –e hegn

★ Øvelse 2

Hvad har du betalt for reparationen? – Han har købt gaver til børnene. – Dieter var imod planen; Markus var for planen. – Jeg laver ikke kagen uden en opskrift. – Omkring huset var der en have. – Vi har forlænget ferien med (um) en uge. – Vejen fører gennem skoven.

reparation **Reparatur** f
kage **Kuchen** m –
opskrift **Rezept** n –e
forlænge **verlängern**
ferie **Urlaub** m –e

9 Forholdsord (præpositioner) med dativ

Grundbog 403, 114.2 – GTG 315, 30.3

★ Øvelse 1

Indsæt bestemt kendeord:

Nach ... Vorstellung (f) gingen sie zu ... Regisseur nach Hause, wo sie lange von ... Stück (n) und ... Schauspieler.. (pl) sprachen. – Nach ... Frau stieg der Mann aus ... Wagen (m). – Der Junge wohnt mit ... Mutter bei ... Großeltern (pl).

Regisseur m –e instruktør

★ Øvelse 2

Ved (bei) ankomsten med toget var han forsinket (= havde han en forsinkelse), men han kom (kam) dog rettidigt til receptionen hos ministeren. Efter receptionen vendte han tilbage til banegården med en hund. Siden den aften har man slet intet hørt fra manden.

ankomst **Ankunft** f
forsinkelse **Verspätung** f
rettidig **rechtzeitig**
reception **Empfang** m –e

10 Opsamling af stykke 8 og 9

Efter morgenmaden hentede vi altid avisen. – Jeg er imod regeringen. – Baren er lige om hjørnet. – Det er til pigen fra bedstefaderen. – Vi kommer gennem haven. – De kæmpede hårdt mod stormen. – Dengang arbejdede jeg hos familien Wolf. – Efter mødet talte vi med chefen. – Siden den dag bor hun alene, men hun vil ikke bo alene uden en hund. – Kirsten er rejst til Wien. – Drengen har købt ringen til søsteren. – Vi spurgte efter en bog af schweizeren Dürrenmatt. – Hun har hentet salaten hos grønthandleren. – Fem af arbejderne blev syge. – Er du tilfreds med maden? – Vi var med børnene i Italien. Siden den rejse interesserer de sig for kunst. – Skuespilleren har fortalt om (von) filmen, og gennem forfatteren (Verfasser m) har vi også hørt om (von) bogen.

morgenmad **Frühstück** n
regering **Regierung** f
bar **B.** f
lige **gleich**
hjørne **Ecke** f
storm **Sturm** m –e
møde **Sitzung** f
salat **S.** m –e
grønthandler
Gemüsehändler m –
blive syg **erkranken**
tilfreds **zufrieden**

11 Personlige stedord (pronomen)

Grundbog 201 – GTG 64, 65

★ Øvelse 1

Die Blumen sind für ... (dig/ham/hende/dem). – Sie wohnt bei ... (mig/ham/os/dem). – Sie ist immer gegen ... (ham/mig/dig). – Wir reisen mit ... (dem/ger) nach Berlin. – Ohne ... (mig/ger/hende) will er nicht reisen. – Er ist nach ... (dig/mig/hende) gekommen. – Er hat die Schreibmaschine von ... (hende/dem) gekriegt. – Habt ihr die Mitteilung durch ... (ham/hende/dem) bekommen? – Wir kommen gern zu ... (ger/Dem).

★ Øvelse 2

Ich habe eine jüngere Schwester. ... (hun) ist 18 Jahre alt. Kennst du ... (hende)? Ja, ich kenne ... (hende), denn ich habe mit ... (hende) Tennis gespielt. – Sie hat ... (ham) eine Spülmaschine geschenkt; er hat ... (den) auch sehr nötig gehabt. – Wo ist der Junge? Ich habe ... (ham) nicht gesehen. – Ich besuche ... (ger) so oft; warum besucht ihr ... (mig) nie? Ich verstehe ... (dem) nicht. – Was hat er ... (hende) vorgeschlagen? Keine Ahnung. ... (mig) hat er nichts erzählt. Das wundert ... (dig) sicher nicht.

nötig haben have brug for

★ Øvelse 3

Wo hast du deinen Paß? Hier ist ... (det). Soll ich ... (det) jetzt vorzeigen? Nein, aber du mußt ... (det) bereit halten. – Wo hast du den Schrank gefunden? ... (det) ist gar nicht neu; ich habe ... (det) von meiner Tante geerbt. – Weißt du noch seine Telefonnummer? Nein, ich habe ... (det) vergessen. Er hat ... (det) ... (mig) aber irgendwo aufgeschrieben. – Er ist mit der Firma zufrieden, weil ... (det) ... (ham) eine Stelle gegeben hat. – Wann hast du den Brief geschrieben? Ich habe ... (det) gestern geschrieben, und ... (det) ist auch schon abgeschickt worden. – Das ist ein kostbarer Teppich, wo hast du ... (det) her? – Er hat zwar ein Auto, aber ... (den) ist kaputt. – Es ist ein vernünftiger Vorschlag; aber ... (det) ist nicht durchzuführen.

erben arve
irgendwo et eller andet sted
Teppich m –e (golv)tæppe
zwar ganske vist

Øvelse 4: Opsamling

Spejlet er smukt. Det er også gammelt. Far har købt det til mig hos en antikvitethandler. – Lisa har en bror på (von) 8 år, men hun leger aldrig med ham. – Har du åbnet brevet? Nej, men jeg åbner det nu. – Drengen var blevet syg; han hostede meget, og forældrene var bekymrede for ham. – Kender du dem? Ja, jeg har engang arbejdet sammen med dem. Dengang var de altid sammen. For os var de som (wie) tvillinger. – Bedsteforældrene kendte jeg også. Paul boede hos dem som (als) barn. Han elsker dem meget (sehr) og besøger dem ofte. – Jeg forstår jer virkelig ikke. Det er ikke godt for børnene at være ubeskæftiget. Hvorfor leger I ikke med dem? – Jeg kender dem begge; men jeg kender ham bedre end (als) hende. – Jeg henter avisen til dig, eller har du den allerede? Nej, vi har ikke købt den i dag, men Karsten henter den til mig senere. – Birgit kørte (= bragte) mig til banegården.

spejl **Spiegel** m –
antikvitethandler
Antiquitätenhändler m –
være bekymret for
sich Sorgen machen um
tvilling **Zwilling** m –e
ubeskæftiget **unbeschäftigt**

★ Øvelse 5

Grundbog 203 – GTG 71.1-2b

Han har købt en båd. 'Hvor meget har han betalt for den? – Broren havde en
5 plan (om) at rejse til Japan, men nu tænker han ikke mere på (an) det. – Jeg
bestilte en taxa og ventede længe på den. Endelig var den der, og jeg kørte
(fuhr) med den til festen. Alle var der allerede, og de ventede kun på (auf +
akk.) mig. Det var pinligt, men jeg sagde 'ikke noget om (von) det. – 'Folk
taler om (von) det. – Alle tænkte på det, men 'ingen sagde noget om det.
10 – Vi 'beder dig om det. – Hun var 'forundret over det. – Jeg var 'stolt af
det.

Øvelse 6: „Ich bin es“

Grundbog 204 – GTG 69

Det er mig. – Er det dig? Ja, det er mig. – Er det jer? Ja, det er os. – Var det
dig, eller var det hende? – Det var slet ikke os. Det var dem. – Det var virke-
lig ikke mig.

12 Det tilbagevisende stedord (det refleksive pronomen)

★ Grundbog 207 – GTG 75

Christian interesserer sig for 'gastronomi. Sabine interesserer sig for musik.
Interesserer de sig ikke for sport? Nej, de interesserer sig ikke for sport. –
Interesserer De Dem også for musik? Ja, jeg interesserer mig især for 'jazz. –
I sætter jer der (dorthin), og jeg sætter mig her (hierhin). – Man 'vænner sig
30 til det. – Jeg har aldrig beskæftiget mig med det. – Hvordan føler De Dem
nu? Tak, nu føler jeg mig 'veltilpas. – Tiderne har 'ændret sig. – Vi har
'skyndt os at informere banken. – Christina 'kedede sig og kritiserede derfor
'programmet. – Jeg ærgrede mig over Klaus, men jeg 'længtes også efter ham.

hvor meget **wieviel**
fest **Party** f -s
ikke noget **nichts**
folk **Leute** pl (med best. art.)
ingen **niemand** (3. pers. sg)
bede **bitten**
forundret **verwundert**
stolt af **stolz auf**

gastronomi **Gastronomie** f
jazz **J.** m
vænne sig til
sich gewöhnen an
veltilpas **wohl**
ændre sig **sich ändern**
skynde sig **sich beeilen**
kede sig **sich langweilen**
program **Programm** n -e
længes **sich sehnen**

13 Ejefald (genitiv)

Grundbog 517, 108.1 – GTG 378, 13.1

Det bestemte og ubestemte kendeord i genitiv

Grundbog 101, 103 – GTG 10, 11

★ Øvelse 1

Sønnens skole. – Bogens pris. – Datterens ur. – Jordens 'undergang. – For-
ældrenes hus. – Bilens farve. – En bils farve. – Søsterens kjole. – Husets dør.
10 – Vennens kone. – Konens ven. – En bys banegård. – Byens banegård. – En
elevs bøger. – Gæstens kuffert. – Brorens 'jakke. – En 'chaufførs arbejde. –
Børnenes far. – Faderens børn. – Kvindernes 'stilling. – 'Tilskuernes 'be-
gejstring.

undergang **Untergang** m
jakke **Jacke** f
chauffør **Fahrer** m -
stilling **Stellung** f
tilskuer **Zuschauer** m -
begejstring **Begeisterung** f

★ Øvelse 2

Grundbog 124, 518 – GTG 54.1, 379

Peters taske. – Karins bluse. – Ruth Reimers mand. – Karin og Peters lejlig-
20 hed. – 'Direktøren for firmaet. – 'Meningen med livet. – 'Forordet til bogen
interesserer mig ikke. – 'Navnet på byen er let at læse. – 'Kaptajnen på skibet
hedder Meyer. – Der går Ulla og Georgs mor. – Marions 'støvler har kostet
100 DM. – 'Indehaveren af restauranten har sikkert 'tjent godt.

direktør **Direktor** m -s -en
mening **Sinn** m
forord **Vorwort** n -e
navn **Name** m -ns -n
kaptajn **Kapitän** m -e
støvle **Stiefel** m -
indehaver **Inhaber** m -
tjene (om penge) **verdienen**

Øvelse 3

Hvor finder jeg byens 'campingplads? – Lars reparerede forældrenes vogn. –
Jeg kendte handlingen i bogen, men 'titlen på bogen kendte jeg ikke. – Nu
har de igen prøvet at styrte landets regering. – Alle var tilfredse med elevernes
30 forslag. – Hvad? Har du solgt Christianes 'billet? – Efter 'kampen går vi (hen)
til fodboldspillernes klubhus. Vi snakker med spillerne på fodbold'holdet og
med klubbens 'leder. Han fortæller om årets 'finale.

campingplads
Campingplatz m -e
titel **T.** m -
billet **Karte** f
kamp **Spiel** n -e
hold **Mannschaft** f
leder **Leiter** m -
finale **Endspiel** n -e

Øvelse 4: Opsamling

Lisa og Pauls 'bryllup: Nu kommer de ud af kirken. Dagens 'brudepar. De
'smiler og snakker med 'brudens forældre. Egentlig 'gifter de 'sig mod for-
ældrenes 'ønske. Brudens far kender jeg ikke. Men jeg kender brudens mor og
'brudgommens forældre 'udmærket. De er imod Lisa og Pauls 'ægteskab, og
40 det har været (= var) umuligt at ændre forældrenes indstilling.
Paul har chefens vogn indtil påske (*bis Ostern*), og nu går 'turen til en fætters
sommerhus. Desværre har de ikke adressen på huset på (*bei*) sig. Altså kører
de igen til forældrenes lejlighed og henter den.

bryllup **Hochzeit** f
brudepar **Brautpaar** n -e
smile **lächeln**
brud **Braut** f -e
gifte sig **heiraten**
ønske **Wunsch** m -e
brudgom **Bräutigam** m -e
udmærket **ausgezeichnet**
ægteskab **Ehe** f
tur **Fahrt** f

14 Ejestedord (possessive pronomener)

Grundbog 210-212 – GTG 80, 84, 85

★ Øvelse 1

5 Mein... Schule (f). – Dein... Opa (m). – Sein... Leben (n). – Ihr... Zigaretten (pl). – Unser... Arbeit (f). – Euer... Haus (n). – Ihr... Schuhe (pl). – Dein.../euer... Freund (m). – Ihr.../sein... Ohr (n). – Unser.../ihr... Bücher (pl). – Mein.../unser... Reise (f).

★ Øvelse 2

Dit hus. – Hans brev. – Jeres 'dronning. – Deres fjernsyn. – Vores læge. – Min skjorte. – Dine 'sko. – Deres 'ægteskab. – Hendes ægteskab. – Jeres bil. – Hans bog. – Vores plader. – Deres firma. – Mit arbejde. – Hendes hund. – 15 Deres hund.

dronning **Königin** f
sko **Schuh** m –e
ægteskab **Ehe** f

★ Øvelse 3

Hast du ... (hans) Musiklehrer (m) getroffen? – Gestern sind sie mit ... 20 (deres) Klassenkameraden (pl) nach Österreich gefahren. – Dieser Brief ist für ... (min) Frau (f). – Jetzt sind die Freunde ... (vores) Kinder (pl) alle verreist. – Das 'bunte Kleid stammt aus ... (hendes) Zeit (f) in Indien. – Im Wartezimmer ... (min) Arztes (m) sitzen immer viele Leute. – Wir waren 3 Stunden bei ... (vores) Lehrerin (f). – Morgen werden sie mit ... (deres) Vetter (m) in 25 Köln telefonieren.

bunt farvestrålende

★ Øvelse 4

Gaven er til dine forældre/jeres søn/min veninde/deres barn/hendes børn. – 30 Nu bor vi hos min mor/vores venner/hendes far/hans bedsteforældre. – Min mors arbejde. – Hans vens støvler. – Vores børns skole. – Hendes søsters mand. – Hendes mands søster. – De spiller 'kort (pl) med hendes mands søster. – Bogen er til hendes søsters mand.

kort **Karte** f

Øvelse 5

Grundbog 215 – GTG 91

40 Min bror er i Belgien. – Nu prøver min bror og søster at lære sproget. – Hendes mand kender jeg fra mit besøg i 'Hamburg. – Er din søster og 'svoger tilfredse med deres lejlighed? – Hvor (*wohin*) har du lagt min 'blyant? – Hendes ur er en gave fra hendes mor og far.

Hamburg **Hamburg**
svoger **Schwager** m –
blyant **Bleistift** m –e

★ Øvelse 6: sin/sit/sine: sein eller ihr?

Grundbog 213 – GTG 81

40 Wohin hat er ... (sin) Transistorradio (n) gestellt? – Barbara hat ... (sine) Hausaufgaben (pl) noch nicht gemacht. – Übernachtet Tobias bei ... (sine) Eltern (pl)? – Jetzt will sie ... (sin) Freund (m) einen Brief schreiben. – Sie trat aus ... (sit) Zimmer (n). – ... (sin) Rechnung (f) hat sie schon bezahlt.

★ Øvelse 7

Heidi henter sin taske. – Jens henter sin jakke. – Han har planlagt sin ferie meget grundigt. – Hun har solgt sine 'møbler. – Dora elskede ikke 'mere sin mand. – Daniel spiller fodbold med sin ven Paul og sine venner fra (*aus*) skolen. – Hun besøgte 'tit hans mor, men aldrig sin mor.

møbel **Möbel** n –
mere **mehr**
tit **oft**

Øvelse 8: Opsamling

Vores bus kommer snart. – I dag 'går vi 'i vandet med vores venner. – Min 10 kones forældre er i Lübeck. – Er jeres 'båndoptager i orden igen? – Der står min venindes far. – Jeg kører (= bringer) dem (hen) til mine venners sommerhus. – Karin henter sin bror, og Stephan henter sin søster. – Klaus og Georg reparerer selv deres 'knallerter og deres forældres 'cykler. – Vores hus er gult, og 'taget på vores hus er sort. – Jeg har forklaret min veninde min indstilling. 15

gå i vandet **baden**
båndoptager
Tonbandgerät n –e
knallert **Moped** n –s
cykel **Fahrrad** n –er
tag **Dach** n –er

15 kein

★ Øvelse 1: ingen

Grundbog 241.2, 104 – GTG 143

Ingen 'regel uden 'undtagelse. – 'For tiden har min søn ingen lejlighed. – Vi 25 ser ingen 'grund (til) at fortælle dem noget. – Hjemme havde vi ingen 'frugttræer. – De ser ingen 'udvej. – Jan havde ingen penge. – Det er ingen 'kunst at forstå den 'tekst. – Det spiller ingen 'rolle.

regel **R.** f
undtagelse **Ausnahme** f
for tiden **im Moment**
grund **G.** m –e
frugttræ **Obstbaum** m –e
udvej **Ausweg** m –e
kunst **K.** f –e
tekst **Text** m –e
rolle **R.** f

Øvelse 2: ikke nogen/noget – ikke en/et – ikke

Grundbog 241.3 – GTG 143 Bemærk

Min chef har ikke noget 'kørekort og derfor ingen bil. – Ikke et 'menneske var at se. – Han har ikke en 'chance. – Ikke et ord mere! – Det er da ikke 35 noget 'svar! – Det er overhovedet ikke noget problem. – Mathias havde ikke nogen venner. – Jeg har ikke tid. – De havde ikke noget 'valg. – Vi 'kan ikke 'tåle 'alkohol. – Hun er endnu ikke 16 år gammel. – De drikker ikke mælk.

kørekort **Führerschein** m –e
menneske **Mensch** m –en –en
chance **C.** f
svar **Antwort** f
valg **Wahl** f
kunne tåle **vertragen**
alkohol **A.** m

Øvelse 3

Oversæt:

45 Weißt du, wo er gewesen ist? Keine Ahnung! – Er hatte immer zu viel getrunken. Kein Wunder, daß er schon mit 48 starb. – Ich spiele kein Instrument. – Normalerweise trinkt meine Kusine kein Bier. – Sabine spricht kein Dänisch. – Ich nehme keinen Zucker zum Kaffee. – Jetzt raucht ihr Onkel keine Zigaretten mehr. – Keine 5 Minuten hat es gedauert, dann war sie wieder da. – Sie essen kein 'Fleisch.

Fleisch n kød

Det tilbagevisende stedord (det refleksive pronomener)

- 207 1. Der findes på tysk og dansk kun ét egentligt tilbagevisende stedord og kun én form af dette:

tysk: **sich** dansk: **sig**

sich er 3. person ental og flertal, både **akkusativ** og **dativ**:

Akkusativ

*Er freut **sich** auf die Ferien.*

Han glæder **sig** til ferien.

*Sie freuen **sich** auf die Ferien.*

De glæder **sig** til ferien.

Dativ

*Er wünscht **sich** ein neues Auto.*

Han ønsker **sig** en ny bil.

*Sie wünschen **sich** ein neues Auto.*

De ønsker **sig** en ny bil.

NB: *sich* henviser også til *Sie* (den høflige tiltaleform). Det svarer her til dansk 'Dem':

*Freuen Sie **sich** auf die Ferien?*

Glæder De **Dem** til ferien?

*Was wünschen Sie **sich** zu Ihrem Geburtstag?*

Hvad ønsker De **Dem** til Deres fødselsdag?

2. I 1. og 2. person ental og flertal bruges **de personlige stedord** som tilbagevisende stedord (som på dansk):

Akkusativ

*Ich freue **mich** auf die Ferien.*

Dativ

*Ich wünsche **mir** ein neues Auto.*

*Freust du **dich** auf die Ferien?*

*Wünschst du **dir** ein neues Auto?*

*Wir freuen **uns** auf die Ferien.*

*Wir wünschen **uns** ein neues Auto.*

*Freut ihr **euch** auf die Ferien?*

*Wünscht ihr **euch** ein neues Auto?*

- 208 Det tilbagevisende stedord og det personlige stedord med tilbagevisende betydning bruges undertiden svarende til dansk ejestødord. Dette er især almindeligt ved navneord, der betegner legemsdele:

*Er wäscht **sich** die Hände.*

Han vasker **sine** hænder.

*Ich wasche **mir** die Hände.*

Jeg vasker **mine** hænder.

Det gensidigt tilbagevisende stedord (det reciproke pronomener)

- 209 Det gensidigt tilbagevisende stedord findes kun i formen **einander** (dansk: 'hinanden'). Det er ubøjeligt og erstattes ofte af **uns**, **euch** eller **sich**:

*Wann haben wir **uns** (**einander**) zum ersten Mal getroffen?*

Hvornår traf vi **hinanden** første gang.

*Ihr kennt **euch** (**einander**) ja schon.*

I kender jo allerede **hinanden**.

*Sie liebten **sich** (**einander**).*

De elskede **hinanden**.

*Sie sitzen **nebeneinander**.*

De sidder **ved siden af hinanden**.

*Wir sprechen oft **miteinander**.*

Vi taler ofte **med hinanden**.

NB: Forholdsordet skrives sammen med *einander*.

Ejestedord (possessive pronomener)

210

mein min, mit

dein din, dit

sein hans, dens, dets, sin, sit

ihr hendes, dens, dets, sin, sit

unser vores

euer jeres

ihr/ihr deres/Deres

Ejestedordene udtrykker et **tilhørsforhold**, et **ejendomsforhold**.

211

Når ejestødordene lægger sig til et navneord, bøjes de i ental som det ubestemte kendeord (se § 103) og i flertal som det bestemte kendeord (se § 101) fx

	Ental			Flertal
	Hankøn	Hunkøn	Intetkøn	
Nom.	<i>ihr</i> ■ Mann	<i>ihre</i> Mutter	<i>ihr</i> ■ Kind	<i>ihre</i> Kinder
Akk.	<i>ihren</i> Mann	<i>ihre</i> Mutter	<i>ihr</i> ■ Kind	<i>ihre</i> Kinder
Gen.	<i>ihres</i> Mannes	<i>ihrer</i> Mutter	<i>ihres</i> Kindes	<i>ihrer</i> Kinder
Dat.	<i>ihrem</i> Mann	<i>ihrer</i> Mutter	<i>ihrem</i> Kind	<i>ihren</i> Kindern

Hvert af ejestødordene har altså et fuldt bøjningsskema og kan stå i hankøn, hunkøn, intetkøn eller flertal, og det kan stå i nominativ, akkusativ, genitiv eller dativ. **Ejestedordet skal have samme køn, tal og kasus som det navneord, det lægger sig til.**

NB: I *unser* og *euer* er -er ikke en bøjningsendelse, men en del af grundformen. I genitiv og dativ hunkøn og i genitiv flertal tilføjes -er på normal måde:

Er ist in meiner/unserer Gruppe.

Han er i min/vores gruppe.

212

Ejestedordene bruges som **bestemmelsesord** (se § 104). De "bestemmer" det efterfølgende navneord ved at vise dets køn, tal og kasus:

Herr Schmidt besucht seine Tochter.

Hr. Schmidt besøger sin datter.

(*sein* får endelsen -e, fordi det bestemmer (lægger sig til) *Tochter*, der er hunkøn, ental og står i akkusativ)

Die Malerin betrachtet ihr Bild.

Malerinden betragter sit billede.

(*ihr* får her ingen endelse, da det bestemmer (lægger sig til) *Bild*, der er intetkøn, ental og står i akkusativ)

Barbara besucht ihren Onkel.

Barbara besøger sin onkel.

(*ihr* får her endelsen -en, da det bestemmer (lægger sig til) *Onkel*, der er hankøn, ental og står i akkusativ)

sein eller ihr?

- 213** **sein** og **ihr** er begge 3. person ental. **sein** bruges som oversættelse for det danske 'hans', og **ihr** bruges som oversættelse for det danske 'hendes':

Der Chef und **seine** Frau kamen zu spät. Chefen og **hans** kone kom for sent.

Die Sekretärin und **ihr** Freund waren schon da. Sekretæren og **hendes** ven var der allerede.

Både **sein** og **ihr** bruges desuden som oversættelse for det danske 'sin'/'sit', **sein** bruges, når det ord, der vises hen til, er **hankøn** eller **intetkøn**, mens **ihr** bruges, når der vises hen til et ord, der er **hunkøn**:

Der Mann besucht **seinen** Sohn Die Frau besucht **ihren** Sohn

seine Tochter **ihre** Tochter

sein Kind **ihr** Kind

seine Eltern **ihre** Eltern

Das Kind spielt mit **seinem** Ball

seiner Puppe

seinem Auto

seinen Spielsachen

Bemærk:

ihr bruges også som oversættelse for det danske 'deres', når det ord, der vises hen til, er 3. person flertal:

Die Eltern besuchen **ihre** Kinder. Forældrene besøger **deres** børn.

- 214** Når ejestedordene ikke står foran et navneord, bøjes de helt som det bestemte kendeord (se § 101) fx

	Ental			Flertal
	Hankøn	Hunkøn	Intetkøn	
Nom.	ihrer	ihre	ihres	ihre
Akk.	ihren	ihre	ihres	ihre
Gen.	ihres	ihrer	ihres	ihrer
Dat.	ihrem	ihrer	ihrem	ihren

Sein Garten ist groß. **Meiner** ist klein. Hans have er stor. **Min** er lille.

Ich kenne deine Schwester, und du kennst **meine**. Jeg kender din søster og du kender **min**.

Du hast ein neues Auto, **meines** ist alt. Du har en ny bil, **min** er gammel.

Deine Kinder sind größer als **meine**. Dine børn er større end **mine**.

- 215** Et ejestedord skal på tysk gentages, når forskelligt køn på de efterfølgende navneord kræver forskellige former af stedordet:

Mein Vater und **meine** Mutter sind **Min** far og mor er rejst til udlandet.
ins Ausland gereist.

Påpegende stedord (demonstrative pronomener)

216

★ **der** **dieser**

De påpegende stedord viser hen til/peger på en person eller en ting, der allerede er kendt eller skal betegnes nærmere. Intetkønsformerne kan også vise hen til en hel sætning.

- 217** **der** er det almindeligste påpegende stedord på tysk.

★ Det kan lægge sig til et navneord og bøjes så helt som det bestemte kendeord (se § 101). Det er dog i modsætning til det bestemte kendeord betonet:

'Der Mann ist alt. 'Den mand er gammel.

'Den Tisch habe ich neulich gekauft. 'Det bord har jeg købt for nylig.

'Die Stimme kenne ich. 'Den stemme kender jeg.

Mit 'den Kindern spielt er nie. 'De børn leger han aldrig med.

- 218** Når **der** ikke lægger sig til et navneord, bøjes det også som det bestemte kendeord, undtagen i hele genitiv og i dativ flertal:

	Ental			Flertal
	Hankøn	Hunkøn	Intetkøn	
Nom.	der	die	das	die
Akk.	den	die	das	die
Gen.	dessen	deren	dessen	deren
Dat.	dem	der	dem	denen

Wann kommt Peter? 'Der ist schon da.

Hvornår kommer Peter? 'Han er der allerede.

Ist das Susanne? Nein, 'die sieht anders aus.

Er det Susanne? Nej, 'hun ser anderledes ud.

Kennst du Jürgen und Sabine? Ja, 'die kenne ich schon.

Kender du Jørgen og Sabine? Ja, 'dem kender jeg godt.

Da sind Herr und Frau Müller. Bei 'denen habe ich früher gewohnt.

Der er hr. og fru Müller. 'Dem har jeg boet hos før.

Nichts von 'dem, was er erzählte, ist wahr.

Intet af 'det, han fortalte, er sandt.

NB: Genitivformerne **dessen** og **deren** bruges i stedet for ejestedordene **sein** og **ihr**, hvor disse ville kunne misforstås:

Der Mann stellte seinen Chef und dessen Tochter vor.

Manden præsenterede sin chef og dennes datter.

Meine Kusine, ihre Freundin und deren Bruder kamen zu Besuch.

Min kusine, hendes veninde og dennes broder kom på besøg.